

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби якості
освіти України

28.06.2024 № 01-10/204

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

початкової освіти

«Світ чекає крилатих»

Вступ

Освітню програму початкової освіти «Світ чекає крилатих» (далі Програма) створено під науковим керівництвом А. Д. Цимбалару для 1–4 класів закладів загальної середньої освіти відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про загальну середню освіту», Державного стандарту початкової освіти (у редакції, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України № 688 від 24.07.2019).

Актуальність освітньої програми визначається реалізацією останніх досягнень вітчизняної педагогічної науки щодо підвищення ефективності шкільної освіти, зокрема початкової освіти. **Новизна** стосується побудови змісту освіти на засадах 3D-інтеграції.

Відповідно до визначених у Державному стандарті цілей початкової освіти, Програму розроблено з **метою** окреслення змістового компоненту гармонійного розвитку та виховання особистості дитини у процесі застосування набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях та закладання основ її особистісного зростання на наступному рівні освіти.

Відповідно до мети визначено стратегічні **завдання**, на виконання яких спрямовано Програму:

- становлення особистості дитини, її духовний, психічний, соціальний, фізичний розвиток, розвиток пізнавальних здібностей;
- морально-етичне, громадянське, патріотичне, естетичне, трудове, екологічне виховання дитини;
- формування цілісного наукового образу світу;
- формування позитивного емоційно-ціннісного ставлення дитини до самої себе, родини, громади, школи й навчання;
- психолого-педагогічна адаптація дитини до шкільного життя;
- формування ключових і предметних компетентностей;
- формування культури міжособистісної взаємодії у різних формах і видах діяльності;
- формування здатності до самовираження, зміни власної поведінки відповідно до потреб стійкого розвитку (соціально-правової, екологічно доцільної і здоров'язбережувальної та безпечної) у різних життєвих ситуаціях.

Мету й стратегічні завдання конкретизовано у пояснювальних записках до предметів вивчення, з урахуванням потенціалу реалізації засобами кожного з них.

Програму розроблено на певних принципах і підходах. Зокрема, на **принципах** гуманізації (який є системоутворювальним), прогностичності, розвитку, цілісності; на таких **підходах**, як особистісний, діяльнісний, компетентнісний, інтегративний, системний. Тож, Програма закладає основи для побудови освітнього процесу як системи на засадах гуманної педагогіки, із особистісною орієнтацією навчання, а відповідно й інтегративним підходом до структурування його змісту, діяльнісним – до організації та компетентнісним – до визначення освітніх результатів.

Побудову освітнього процесу як системи уможливило врахування у Програмі наступності й перспективності дошкільної та початкової освіти, а також

взаємозв'язок між цілями та результатами навчання із відповідним визначенням його змісту.

Особистісній орієнтації навчання сприятиме урахування у Програмі вікових і психологічних особливостей учнів 6–10 років (зокрема цілісності сприймання світу й процесів пізнання, провідних стилів навчальної діяльності, соціальної активності), що простежується у доступності й відповідності їхнім інтересам та запитам змісту.

Інтегративний підхід у Програмі є дидактичним інструментом урахування вікових особливостей учнів 6–10 років і відкриває можливості для презентації змісту зі встановленням як внутрішньо- і міжпредметних зв'язків, так і інтегрованих предметів/курсів. Інтегративний підхід до побудови Програми простежується на міжпредметному рівні завдяки синхронізації термінологічного поля усіх навчальних програм та приведення мови програми до тієї, якою мають послуговуватись учителі та учні в кожному класі, підходів до структурування програм кожного предмета (побудовані концентрично). Це дозволило запобігти дублюванню змісту в різних предметах вивчення, неузгодженості термінологічного поля та створити умови для підвищення пізнавального інтересу учнів.

Побудова програми на діяльнісних засадах сприятиме підвищенню практичної спрямованості опанування змісту освіти. Водночас забезпечуватиме якісно новий рівень процесу виявлення результатів навчання завдяки конкретизації навчальних дій учнів, як складників ключових і предметних компетентностей. Зміна знаннєвих орієнтирів навчання на діяльнісні простежуються й в орієнтовній тематиці досліджень, практичних робіт, навчальних проєктів.

Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за Програмою або продовжити навчання за цією програмою, якщо вони навчалися за іншою освітньою програмою

Відповідно до чинного законодавства України зарахування дітей до закладів загальної середньої освіти, які працюватимуть за Програмою, здійснюють на безконкурсній основі. До 1 класу вступають діти, яким станом на 1 вересня виповнилось 6–7 років. До 2, 3, 4 класів (у разі переходу дитини з одного закладу загальної середньої освіти, де навчання було організовано за іншою освітньою програмою, до того закладу освіти, який реалізовує Програму) зараховують тих, хто завершив навчання у 1, 2, 3 класах відповідно за будь-якою чинною освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти. Показники розвитку дитини, які визначають її готовність до систематичного навчання у школі, окреслено в освітній програмі «Окрилення», яку розроблено з метою реалізації системного підходу, зокрема, перспективності і наступності дошкільної та початкової освіти.

Загальний обсяг навчального навантаження (у годинах) на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти на навчальний рік подано у таблицях 1, 2.

Таблиця 1.

Загальний обсяг навчального (річного) навантаження для 1-2 кл.

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Кількість годин на рік	
		1 клас	2 клас
ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК			
Мовно-літературна**	Українська мова (мова навчання)	245	245
	Англійська мова (мова вивчення)	70	105
Математична Технологічна*** Мистецька***	Математика	175	175
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Всесвіт	105	105
Фізкультурна	Фізична культура*	105	105
Мистецька Інформатична Технологічна	Арт-технології та інформатика (ІКТ)	70	105
Усього		665+105	735+105
ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК			
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		35	35
Гранично допустиме річне навчальне навантаження учня		700	770
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		805	875

Таблиця 2.

Загальний обсяг навчального (річного) навантаження для 3-4 кл.

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Кількість годин на рік	
		3 клас	4 клас
ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК			
Мовно-літературна**	Українська мова (мова навчання)	245	245
	Англійська мова (мова вивчення)	105	105
Математична	Математика	175	175
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Всесвіт	105	105
Фізкультурна	Фізична культура*	105	105
Мистецька Інформатична Технологічна	Арт-технології та інформатика (ІКТ)	140	140
Усього		770+105	770+105
ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК			
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		35	35
Гранично допустиме річне навчальне навантаження учня		805	805
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		910	910

Навчальний план

Навчальний план (табл. 3,4) зорієнтовано на роботу початкової школи за 5-денним навчальними тижнем.

Таблиця 3.

Навчальний план для 1-2 кл. (тижневе навантаження)

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Кількість годин на тиждень	
		1 клас	2 клас
ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК			
Мовно-літературна**	Українська мова (мова навчання)	7	7
	Англійська мова (мова вивчення)	2	3
Математична Технологічна*** Мистецька***	Математика	5	5
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Всесвіт	3	3
Фізкультурна	Фізична культура*	3	3
Мистецька Інформатична Технологічна	Арт-технології та інформатика (ІКТ)****	2	3
Усього		19+3	21+3
ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК			
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження учня		20	22
Загальнотижнева кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		23	25

*Години фізичної культури при визначенні гранично допустимого навантаження учня не враховують, але обов'язково фінансують. Година фізичної культури може розподілятися по 2 хвилини на предмети математика, всесвіт і українська мова та арт-технології інформатика (ІКТ).

** Заклади загальної середньої освіти, в яких з 2 класу передбачено вивчення іншої мови (крім української та англійської), здійснюють це за рахунок однієї години варіативного складника та ще однієї години або з предмета арт-технології та інформатика (ІКТ), або з предмета математика (за вибором закладу загальної середньої освіти).

*** Освітні галузі «Технологічна» і «Мистецька» у 1-2 класах реалізують двома інтегрованими предметами: «Математика» і «Арт-технології та інформатика (ІКТ)», за рахунок чого час для курсу «Математика» збільшено на 1 тижневу год, а час на реалізацію технологічного і мистецького компонентів в курсі «Арт-технології та інформатика (ІКТ)» відповідно зменшено.

**** У 1 класі по одній годині з музичного мистецтва і по 0,5 з образотворчого мистецтва та handmade-мистецтва; у 2 класі по 1 годині з музичного мистецтва і інформатики (ІКТ) та по 0,5 з образотворчого мистецтва та handmade-мистецтва.

Таблиця 4.

Навчальний план для 3-4 кл. (тижневе навантаження)

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Кількість годин на тиждень	
		3 клас	4 клас
ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК			
Мовно-літературна**	Українська мова (мова навчання)	7	7
	Англійська мова (мова вивчення)	3	3
Математична	Математика	5	5

Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Всесвіт	3	3
Фізкультурна	Фізична культура*	3	3
Мистецька Інформатична Технологічна	Арт-технології та інформатика (ІКТ)***	4	4
Усього		22+3	22+3
ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК			
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження учня		23	23
Загальнотижнева кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		26	26

*Години фізичної культури при визначенні гранично допустимого навантаження учня не враховують, але обов'язково фінансують. Година фізичної культури може розподілятися по 2 хвилини на предмети математика, всесвіт і українська мова та арт-технології інформатика (ІКТ).

** Заклади загальної середньої освіти, в яких з 2 класу передбачено вивчення іншої мови (крім української та англійської), здійснюють це за рахунок однієї години варіативного складника та ще однієї години або з предмета арт-технології та інформатика (ІКТ), або з предмета математика (за вибором закладу загальної середньої освіти).

*** По одній годині з музичного мистецтва, образотворчого мистецтва, handmade-мистецтва та інформатики (ІКТ).

Навчальний план містить *інваріантний* складник, сформований на державному рівні, що є обов'язковим для всіх закладів загальної середньої освіти, які обирають Програму, та *варіативний*, в якому передбачено додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять. Програмою передбачено спрямування варіативного складника змісту освіти на забезпечення диференціації, індивідуалізації, задоволення освітніх потреб груп і окремих учнів. Зокрема, додаткові години можуть бути використані для вивчення одного з предметів інваріантного складника, а саме математики, української мови (мови навчання), англійської мови (мови вивчення) та предмета «Всесвіт» за розширеним рівнем або для вивчення варіативних концентрів предметів фізична культура («Плавання», «Хореографія – мистецтво рухів»), арт-технології та інформатика (ІКТ) («Мистецтво слова», «Театральне мистецтво», «Хореографія – мистецтво танцю») чи для проведення індивідуальних та групових занять, опанування інших мов тощо.

Вибір розширеного рівня опанування предмета закладу загальної середньої освіти здійснюють, зважаючи на наявність відповідних умов (наявність фахівців, спеціальних приміщень тощо) та запити батьків. Розширений рівень не передбачає поглибленого вивчення предмета за рахунок нарощування обсягу навчального матеріалу, а забезпечує вчителя інструментарієм для індивідуалізації та диференціації освітнього процесу. У програмових вимогах предметів «Математика», «Всесвіт», «Українська мова» і «Англійська мова» розширений рівень виділено кольором шрифту. Предмети «Арт-технології та інформатика» (ІКТ), «Фізична культура» реалізують варіативність за рахунок введення окремих концентрів.

На основі навчального плану заклади загальної середньої освіти складають початковий план з конкретизацією варіативного складника, враховуючи особливості регіону та індивідуальні освітні потреби учнів.

У закладах загальної середньої освіти, які обирають Програму, поділ класів на групи під час вивчення предметів «Українська мова», «Англійська мова» може здійснюватися з першого класу, а концентру «Інформатика (ІКТ)» предмета «Арт-технології та інформатика» (ІКТ) з другого класу відповідно до актів законодавства.

Перелік навчальних програм

Освітня галузь	Предмет / інтегрований курс / курс за вибором	Повна назва програми	Гриф
Мовно-літературна	Українська мова	Українська мова (мова навчання)	Протокол комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 13.12.2019 № 13
	Англійська мова	Англійська мова (мова вивчення)	Протокол комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 13.12.2019 № 13
Математична	Математика	Математика	Протокол комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 13.12.2019 № 13
Природнична	Всесвіт	Всесвіт	Протокол комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 13.12.2019 № 13
Технологічна			
Громадянська та історична			
Соціальна і здоров'язберезувальна			
Інформатична	Арт-технології та інформатика (ІКТ)	Арт-технології та інформатика (ІКТ)	Протокол комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-
Мистецька			

			методичної ради з питань освіти МОН від 13.12.2019 № 13
Фізична культура	Фізична культура	Фізична культура	Протокол комісії педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 13.12.2019 № 13

З огляду на окреслені цілі та завдання визначено шість предметів вивчення. Зокрема, освітні галузі «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна і здоров'язбережувальна» реалізують через інтегрований предмет «*Всесвіт*». Цей предмет забезпечує організацію навчальної діяльності учнів за таким провідним стилем, як натуралістичний.

Освітню галузь «Мовно-літературна» та вербально-лінгвістичний стиль діяльності з урахуванням вікових особливостей учнів реалізують через предмети «*Українська мова*» (мова навчання), «*Англійська мова*» (мова вивчення).

Освітні галузі «Математична», «Технологічна» і «Мистецька» у 1–2 класах реалізують предметом «*Математика*». Інтеграція зазначених освітніх галузей спрямована як на формування математичної компетентності, так і умінь застосовувати набутий математичний досвід під час «втілення творчого задуму в готовий виріб» та досліджувати математичні процеси і явища під час виготовлення виробів; експериментувати з ритмами, рухами, лініями, формами під час створення певних образів. Освітню галузь «Математична» у 3–4 класах реалізують через предмет «*Математика*». Тож предмет «*Математика*» має математичний і логічний складники та забезпечує організацію навчальної діяльності учнів за логіко-математичним стилем.

Освітню галузь «Фізкультурна» реалізують предметом «*Фізична культура*». З метою оптимізації навчального навантаження учнів у Програмі передбачено варіативність його викладання з урахуванням бажання батьків і наявності відповідних умов у закладі освіти. Для варіативного вибору пропонувані концентри «Плавання» і «Хореографія – мистецтво рухів». Комбінації подано в пояснювальній записці до цього предмета. За наявності в закладі загальної середньої освіти відповідних умов, предмет «*Фізична культура*» у розкладі занять має бути останнім.

Освітні галузі «Мистецька», «Технологічна» та «Інформатична» реалізують інтегрованим предметом «*Арт-технології та інформатика*» (ІКТ), який забезпечує організацію навчальної діяльності учнів переважно за музично-ритмічним, вербально-лінгвістичним та моторно-рухливим стилями. Програму цього предмета структуровано за концентри «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-мистецтво», а з другого класу концентр «Інформатика (ІКТ)». У програмі передбачено варіативність викладання предмета з урахуванням бажання батьків і наявності відповідних умов у закладі освіти. Для

варіативного вибору пропонувані концентри «Мистецтво слова», «Театральне мистецтво», «Хореографія – мистецтво танцю». Комбінації подано в пояснювальній записці до цього предмета. Будь-які концентри можуть викладати як учителі-класоводи, так і вчителі, які є фахівцями з предметів мистецького циклу та інформатики.

Програму структуровано у два блоки. У першому блоці очікувані результати окреслено за циклами навчання відповідно до визначених Державним стандартом початкової освіти обов'язкових результатів кожної освітньої галузі. У другому блоці очікувані результати окреслено по класах відповідно до предметів вивчення. У цьому блоці, ґрунтуючись на засадах діяльнісного та особистісного підходів, структурування змісту здійснено за провідними стилями навчальної діяльності учнів: логіко-математичним, вербально-лінгвістичним, моторно-рухливим, натуралістичним, музично-ритмічним.

Форми організації освітнього процесу та педагогічні технології

Програму реалізують за рахунок дидактично доцільної комбінації традиційних та інноваційних (у тому числі авторських) форм (толока, квест), технологій (селфі-аудит, селфі-трек тощо), методів (навчаюсь, навчаючи інших; проєктів дослідницько-пошукових та інтерактивних методів (шість капелюхів, скрайбінг, фіш-боун, сторітелінг тощо), прийомів організації освітнього процесу, зокрема, STEM-освіти; ТРВЗ, створення ментальних карт тощо.

Спеціально розробленими для реалізації Програми є авторські технології селфі-аудитів (своєрідне дослідження для аналізу набутого дитиною досвіду навчальної діяльності за допомогою завдань, які вона самостійно оцінює і порівнює результати), селфі-треків (системи індивідуалізованих завдання для самостійного виконання, з метою підготовки до пояснення іншим виконання тих завдань, які потребують додаткового опрацювання за результатами оцінювання) та створення блок-карт (своєрідних путівників учня за вивченою темою для узагальнення вивченого матеріалу та презентації його іншим).

Програму побудовано з урахуванням зміни позиції сучасного вчителя з носія й транслятора знань на тьютора та фасилітатора. Учитель, володіючи різноманітним педагогічним репертуаром, обирає найбільш доцільні для конкретного учня форми, методи та прийоми навчання. Їх вибір для реалізації Програма упроваджується з позиції створення освітнього простору учнів. Це передбачає формування цілісності знань на засадах міжпредметної інтеграції й урахування вікових та індивідуальних особливостей дитини, що впливають на перебіг і результативність її навчальної діяльності й забезпечення просування за індивідуальною освітньою траєкторією в різних площинах.

З метою виведення не тільки навчального, а й у нерозривній єдності з ним виховного процесу в школі на якісно новий рівень організації, що обумовлено реаліями життя суспільства, у Програмі подано соціокультурну тематику створення освітніх ситуацій. Вона є стрижнем, навколо якого інтегрують навчальний і виховний процеси в єдиний освітній процес. Теми дібрані з урахуванням інтересів дитини 6–10 річного віку, зокрема: Здрастуй, школо!, Бережу життя і здоров'я, Я і моя сім'я, Мій край, Моя країна – Україна, Мандруємо

світом, Спорт, У гості до казки, Календарні дати місяця, Пори року, Рослини – діти Землі, Тварини – діти Землі. Здоров'я – це скарб, У світі професій, Мої права та обов'язки, Зростаємо разом з книгою, Космічна ера, Земля – наш спільний дім, Дружити треба вміти тощо.

З метою повного використання передбачених можливостей для естетичного; фізичного й здоров'язбережувального; морально-етичного; національно-патріотичного; екологічного і трудового виховання у взаємозв'язку і єдності із когнітивним розвитком дитини, за рішенням місцевих органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, за рахунок зекономлених бюджетних асигнувань та залучення додаткових коштів, бажаним є фінансування 5 годин на тиждень (ставки вчителя/вчителів) для позакласної роботи, що проводитиметься за такими організаційними формами, як навчальний проєкт, свято, концерт, зустріч, екскурсія, конкурс, виставка, вистава, флешмоб, квест, екологічна та соціальна акція тощо. Відповідно години, передбачені на цю організацію навчально-пізнавальної діяльності учнів не включають до годин гранично допустимого навчального навантаження учня. Ці заходи та заняття з підготовки до них фіксують у класному журналі. Для цього відводять окрему сторінку під назвою «Проєктую, досліджую, створюю, презентую».

Види / форми оцінювання та його інструментарій

Систему оцінювання ґрунтовано на Законі України «Про освіту» (ст. 12, 41, 42, 48), Законі України «Про загальну середню освіту» (ст. 11, 14, 17, 18, 43), Державному стандарті початкової освіти (п. 28), Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН України від 13.07. 2021 №813), Порядку проведення державної підсумкової атестації (Наказ МОН України від 07.12.2018 №1369, зареєстрований Міністерстві юстиції України 02.11.2029 №8/32979), також рекомендації 2018/0008 (NLE) Європейського Парламенту ради (ЄС) від 17 січня 2018 р. (Оновлена редакція ключових компетентностей для навчання впродовж життя).

В умовах гуманізації освітнього процесу та організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії його учасників основними **функціями оцінювання** результатів навчання здобувачів початкової освіти є:

відносно здобувачів освіти – інформаційна, мотиваційна, коригувальна, формувальна, розвивальна, виховна;

відносно тих, хто надає освітні послуги: вчителя – нормативна (де нормою виступають зазначені в Освітній програмі очікувані результати навчання), формувальна, діагностувальна, констатувальна, інформаційна, аналітична, коригувальна, прогностична.

Оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти на індивідуальному рівні моніторингу здійснюють із пріоритетом на формувальній функції як відносно здобувачів освіти (само- і ваємо- оцінювання) так і відносно тих, хто надає освітні послуги – вчителів (формувальне оцінювання).

Відповідно до п. 28 Державного стандарту початкової освіти отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюють у процесі:

формульованого оцінювання, метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів й ходу опановування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудову індивідуальної освітньої траєкторії особистості;

підсумкового оцінювання, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом/Освітньою програмою.

Критерієм оцінювання результатів навчання (презентованих як в усній, так і письмовій формах або практично) є *готовність учнів пояснювати способи виконання завдань та обґрунтовувати одержані результати іншим* (казковим персонажам, однокласникам, батькам та іншим членам родини).

Під час оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти до уваги беруть відповідні структурі готовності **показники** сформованості складників предметних та ключових компетентностей (що є об'єктами оцінювання):

якість результатів навчання – змістовність, правильність, усвідомленість, конкретність, узагальненість, системність, обсяг, повнота, глибина, міцність, дієвість, гнучкість (знаннєвий складник);

способи навчальної діяльності – апродуктивний (розпізнавання, часткове виконання за зразком); репродуктивний (виконання за зразком, аналогією алгоритмом); продуктивний (виконання в нових ситуаціях); продуктивно-творчий (досвід елементарної творчої діяльності – частково-пошуковий і пошуковий рівні) (діяльнісний складник);

досвід ставлення до самого себе, до навколишнього світу, у тому числі до інших людей та освітнього процесу – наявність / відсутність емоцій, стимулів і бажань та вияв позитивних / негативних почуттів (емоційно-ціннісний та мотиваційний складники).

Також під час оцінювання результатів навчання враховують *культуру мовлення здобувача освіти* – послідовність викладу матеріалу, доцільне вживання термінів; охайність (для письмових робіт), виразність, впевненість (для усних робіт).

Оцінювання результатів навчання в 1–4 класах з усіх предметів інваріантного і варіативного складників навчального плану здійснюють вербально. При цьому формульоване оцінювання учитель здійснює постійно упродовж навчального року, але результати в класному журналі не фіксує. Підсумкове оцінювання здійснюють один раз в кінці навчального року і фіксують його результати у класному журналі позначкою √.

Під час підсумкового оцінювання учитель зіставляє навчальні досягнення учнів з очікуваними результатами навчання, визначеними в освітній програмі відповідно до орієнтовної рамки оцінювання результатів, поданої в Методичних рекомендаціях щодо оцінювання результатів навчання учнів 1–4 класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН України від 13.07. 2021 №813). За цією рамкою педагог визначає як сформовані ті складники компетентностей, що відповідають високому, достатньому і середньому рівням результатів навчання.

Відповідно, педагог визначає як такі, що ще формуються, ті складники компетентностей, що відповідають початковому рівню результатів навчання.

Вимоги до закладів загальної середньої освіти, які обирають Програму

Відповідно до ст. 33 Закону України «Про освіту» та ст. 11 Закону України «Про загальну середню освіту» заклад загальної середньої освіти може обирати освітні програми, у тому числі й освітню програму «Світ чекає крилатих». Освітню програму закладу загальної середньої освіти, розроблену на основі освітньої програми «Світ чекає крилатих», схвалюють педагогічною радою, після чого її затверджує керівник закладу освіти. Вона не потребує затвердження центральним та місцевими органами виконавчої влади із забезпечення якості освіти й погодження з органом управління освіти, якому підпорядковується заклад освіти.

Батьки (або особи, що їх замінюють), маючи свободу вибору освітніх програм відповідно до ст. 6 Закону України «Про освіту», звертаються із заявою (відповідно до «Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти») до керівника закладу загальної середньої освіти про зарахування дитини до класу, в якому реалізують освітню програму «Світ чекає крилатих».

Освітні програми закладу освіти можуть вирізнятися певною комбінацією варіативних концентрів з предметів «Фізична культура» і «Арт-технології та інформатика» (ІКТ), обсягом вивчення предметів «Математика», «Українська мова», «Англійська мова», «Всесвіт» (базовий або розширений рівень), що відображається на кількості годин у навчальному плані. Заклади освіти можуть здійснювати поділ класів на групи відповідно до визначеної нормативними документами МОН України кількості учнів у класі та окреслених предметів, а також меншої від нормативної наповнюваності класів та інших предметів вивчення за рішенням місцевих органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, за рахунок зекономлених бюджетних асигнувань та залучення додаткових коштів.

Також заклади загальної середньої освіти можуть визначати різні часові проміжки занять в межах одного предмета вивчення та відведених у навчальному плані годин на його опанування. Зокрема, одне заняття протягом 40 хвилин, або два заняття по 20 хвилин тощо.